

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Svar på ISF-rapport (2019:10) En jämställdhetsanalys av handläggningen av arbetsskadeförsäkringen

Inledningsvis vill vi framhålla att det är värdefullt att Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har gjort en jämställdhetsanalys av handläggningen av arbetsskadeförsäkringen. Det är mycket positivt att ISF inte har funnit några tecken på systematiska och osakliga skillnader i hur Försäkringskassan handlägger kvinnors och mäns ansökningar om livränta. Rapporten innehåller några viktiga iakttagelser som kommer att beaktas i myndighetens pågående förbättringsarbete gällande handläggningen av arbetsskadeförsäkringen.

Försäkringskassans kommentarer till ISF:s slutsatser

Försäkringskassan behöver följa upp handläggningen av ärenden

Försäkringskassan kan konstatera att de studier som redovisas i ISF:s rapport inte visar på några tecken på systematiska och osakliga skillnader i hur Försäkringskassan kvinnors och mäns ansökningar om livränta. Försäkringskassan kommer att ha ett fortsatt jämställdhetsperspektiv vid de kvalitetsuppföljningar som görs, men vill i detta sammanhang påpeka att verktyget Väksten inte är skapad för att kunna dra slutsatser av kvaliteten utan är tänkt att vara ett verktyg för lärande. Försäkringskassan följer utvecklingen av skillnader i beviljandefrekvens mellan kvinnor och män, och det är något som ingår i det årligen återkommande arbetet med systematisk kvalitetsutveckling.

Utredningen och bedömningen av grundkraven behöver bli bättre

ISF redogör för att delstudierna med ett juridiskt perspektiv respektive ett medicinskt perspektiv visar på brister i bedömningen av grundkraven i rätten till livränta.

- Försäkringskassan kompletterar inte tillräckligt ofta ärenden där läkaren inte anger någon prognos för återgång i arbete alls eller där prognosen är otydlig.
- Det finns större brister i den medicinska bedömningen av kravet på varaktighet i ärenden där ansökan om livränta gäller psykisk sjukdom än i ärenden som gäller sjukdom i rörelseorganen.
- Det finns brister i utredningen eller i motiveringen av inkomstförmågan.
- Försäkringskassan använder ibland fel beviskrav vid bedömningen av varaktighet. (Det handlar om vilken formulering som används)

Försäkringskassan bedömer att det inte är klarlagt att vi ibland använder fel beviskrav vid bedömningen av varaktighet enbart utifrån vilken formulering som använts. ISF nämner i rapporten att den studie som gjorts inte säkert kan visas att användandet av andra formuleringar påverkar utfallet av besluten. Försäkringskassan bedömer att det främst handlar om brister i dokumentationen där man valt andra formuleringar som inte överensstämmer med lydelsen i aktuell lagparagraf. Detta är något Försäkringskassan tar allvarligt på och vi har vidtagit och kommer att vidta åtgärder för att komma tillrätta med brister i dokumentationen.

De ärenden som ingick i ISF:s granskning är avslutade under åren 2017 och 2018. ISF bedömer att kvaliteten har förbättrats tydligt över tid. Försäkringskassan har i slutet av år 2018 och under hela år 2019 vidtagit en rad åtgärder, vilka redovisas nedan. Effekter av åtgärderna har därför inte kunnat ses i de ärenden som ingått i ISF:s granskning.

Följande åtgärder har Försäkringskassan redan genomfört:

- Försäkringskassan har tagit fram ett läkarutlåtande för bedömningen av rätten till livränta. Läkarutlåtandet publicerades den 29 december 2018.
- Försäkringskassan har haft ett ökat fokus på att ha tillräckligt underlag vid beslut, vilket inkluderar utredning av prognos, och på arbetsskadeenheterna har det förts diskussioner om detta ökade fokus.
- Kvalitetssäkringen av arbetsskadeärendena har utökats vilket skärpt kraven på bland annat motiveringar till besluten.
- Försäkringskassan har tagits fram nya checklistor för kvalitetssäkring av arbetsskadeärenden. De implementerades fullt ut under det sista kvartalet år 2018.
- Försäkringskassan har också uppdaterat det missiv som används för sammanställning av uppgifter i ärendena. Den nya versionen publicerades i juni år 2019. I missivet finns utförlig stödtext kring bland annat att det ska finnas uppgifter om prognos och bedömning med motivering av inkomstförmåga efter skada.
- Försäkringskassan har i januari år 2019 publicerat ett helt omarbetat kommuniceringsbrev som innehåller olika valbara tilläggstexter. Av texterna framgår tydligt vilka villkor som gäller för de aktuella bedömningarna.
- Försäkringskassan har i oktober år 2019 publicerat uppdaterade processbeskrivningar där det förts in att det tydligt ska framgå av utredningar och beslut vilka ställningstaganden som gjorts.

Följande åtgärder kommer Försäkringskassan att genomföra:

- Försäkringskassan kommer att uppdatera metodstödet för försäkringsmedicinska bedömningar i livränteärenden för att ytterligare tydliggöra skillnaderna mellan inkomstförmåga vid bedömningen av rätten till livränta och arbetsförmåga vid bedömningen av rätten till sjukpenning.
- Försäkringskassan kommer att göra en översyn av ovannämnda metodstöd i syfte att utöka stödet i ärenden gällande psykiska eller psykosomatiska besvär.
- Försäkringskassan kommer att revidera beslutsmallar så att det också är tydligt vilka villkor vi använt vid bedömningen, och att dessa också är korrekt utformade.

Arbetsskadeprövningarna

ISF anger att det inte är säkert att en utredare på Försäkringskassan förstår den försäkringsmedicinska rådgivningen tillräckligt bra för att kunna använda yttrandet korrekt i sin bedömning och att det inte heller är säkert att en läkare kan bedöma om det försäkringsmedicinska yttrandet besvarar utredarens frågor korrekt utifrån arbetsskadeförsäkringens krav.

Försäkringskassan tog år 2018 fram två metodstöd som implementerades fullt ut under det sista kvartalet år 2018. Det ena är ett metodstöd som riktar sig till handläggare och är ett stöd för att avgöra när och hur man kan ta stöd av försäkringsmedicinska rådgivare (FMR). Det andra är ett metodstöd till FMR, bland annat kring hur ett svar bör utformas.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Marie Axelsson i närvaro av områdeschef Daniel Hansson och verksamhetsutvecklare Lars Sjöberg, den senare som föredragande.

Marie Axelsson

Lars Sjöberg

